

Nedvomno ključni mislec zadnjega *fin de siècle* v svoji knjigi o »Marxovih strašilih« ni mogel storiti nič drugega kot – spet enkrat – reafirmirati vrednost dvoma. V svojih kategorijah razlike, razloke, metonimije itn. je projiciral temačno perspektivo nadaljevanja naše tako imenovane civilizacije. Glede na to, kar nas še posebej zanima v tem zapisu, je Derrida poudaril, da sta »oboroževalna industrija in trgovina vpisani v normalno ureditev znanstvenega raziskovanja, gospodarstva ter socializacije dela v zahodnih demokracijah«.⁹ Jedrsko orožje je postalo objekt »diseminacije«, medetnične vojne pa so vključene v procese, ki jih dojemamo kot »pozitivne pogoje stabilizacije, ki se nenehno sproža na novo«. Najbrž se ne kaže čuditi, da so Derridaja z vsemi gestami občudovanja celo in zlasti v splošnih medijih prikazovali po njegovi smrti predvsem kot zelo zapletenega in pravzaprav običajni pameti nedojemljivega misleca, s tem pa postanejo njegova sporočila kajpak nekaj neobvezujočega. V nadaljevanju navedene stavka Derrida prikaže dvomljivost stabilnosti, ki naj bi bila stabilizacija *sedentirizacije*. Glede na to je jasno, da bo lokalna razlika, razmikanje premestitve spodbudilo gibanje: »In daje prostor ter povzroča (*donne lieu*). Na primer vsa nacionalna ukoreninjenost je zakoreninjena predvsem v spominu na tesnobo preseljenih – ali preseljivih – prebivalcev. Ni ‚izklopljen‘ samo čas, ampak tudi prostor, prostor v času, razmikanje.«¹⁰ Če te stavke prevedemo v jezik, ki služi procesom, označenim z globalizacijo, že opisujejo svet po devetem septembru 2001, četudi so bili zapisani okoli sedem let pred dogodkom, ki se prikazuje vedno znova v mnogih medijskih ponovitvah podob gorečih dvojčkov svetovnega trgovinskega centra. Omenjeni dogodek dejansko v popolnosti izraža to, kar je Derrida poimenoval »razmikanje«, kajti teroristična akcija se je izrekla s prefiguracijo prostora v samem središču »globaliziranega« sveta, kjer sta bila čas in prostor že premešana in pospešena. Tu bi se morali spomniti na kantovski kategoriji prostora in časa, ki objektivirata svet vrednot, medtem ko omenjeni kategoriji uokvirjata svet, torej to, kar je dojeto kot prostor spoznatne realnosti. Zdaj bi nemara lahko rekli, da kategoriji prostora in časa služita namenu globalizacije tako, da se podrejata vzorcem *singularizacije*. Nemara si lahko dovolimo pripombo, da se omenjena Derridajeva stališča skladajo s tem Bau-drillardovim opažanjem:

»Položaj se spreminja in postaja bolj kritičen, ko univerzalne vrednote izgubljajo avtoriteto in legitimnost. Toliko časa, kolikor so uveljavljale posredovalni vpliv, so za silo uspevale pri združevanju singularnosti v preobleki razlik

⁹ Jacques Derrida, *Specters of Marx*, New York, London 1994, 82.

¹⁰ N. d., 83.